

بسمه تعالی

رجعت چیست؟ و چه کسانی را شامل می‌شود؟ و در چه زمانی به وقوع می‌پیوندد؟

پاسخ اجمالی

رجعت از جمله معتقدات شیعه امامیه است، و به معنای بازگشت به سوی دنیا، پس از مرگ و پیش از آخرت می‌باشد که با اندک فاصله بعد از ظهور ولی عصر(عج) و پیش از شهادت آن حضرت و بر پا شدن قیامت واقع خواهد شد.

رجعت همگانی نیست بلکه مخصوص مؤمن خالص یا مشرک محض می‌باشد.

پاسخ تفصیلی

رجعت، در لغت به معنای بازگشتن، و برگشتن می‌باشد. و در اصطلاح به این معناست که عده ای از افراد (مومنین خالص و مشرکین محض) پس از مردن و قبل از برپایی قیامت دوباره به این دنیا بر می‌گردند.

اعتقاد به رجعت، از جمله معتقدات مذهب اهل البیت است و مستند به آیات و روایات متعدد می‌باشد.

وقوع رجعت در آیات و روایات

الف) آیات:

از تدبر در آیات قرآن می‌توان نتیجه گرفت که قرآن کریم به دو گونه به مسأله رجعت اشاره نموده است:

الف) آیاتی که به وقوع رجعت در آینده اشاره دارد مانند، آیه شریفه ۸۲ از سوره نمل که خداوند در این آیه می‌فرماید: «(به خاطر آور) روزی را که ما از هر امتی، گروهی را از کسانی که آیات ما را تکذیب می‌کردند محشور می‌کنیم؛ و آنها را نگه می‌داریم تا به یکدیگر ملحق شوند!». بسیاری از بزرگان این آیه را اشاره به مسأله رجعت و بازگشت گروهی از بدکاران و نیکوکاران به همین دنیا در آستانه رستاخیز می‌دانند، چرا که

اگر اشاره به خود رستاخیز و قیامت باشد، تعبیر به من کل امه فوجا (از هر جمعیتی، گروهی) صحیح نیست، زیرا در قیامت، همه محشور می‌شوند، چنان که قرآن در آیه ۴۷ سوره کهف می‌گوید: «ما آنها را محشور می‌کنیم و احدی را ترک نخواهم گفت»

ب) آیاتی که به وقوع حوادثی در امت های پیشین اشاره می‌فرماید که در واقع نوعی رجعت محسوب می‌شود، مانند این آیات:

۱. آیه ۲۵۹ سوره بقره. در باره ی پیامبری است که از کنار یک آبادی عبور کرد در حالی که دیوارهای آن فرو ریخته بود و اجساد و استخوانهای اهل آن در هر سو پراکنده شده بود، و از خود پرسید چگونه خداوند این ها را پس از مرگ زنده می‌کند، اما خدا او را یکصد سال میراند و سپس زنده کرد و به او گفت چقدر درنگ کردی؟ عرض کرد یک روز یا قسمتی از آن، فرمود نه بلکه یکصد سال بر تو گذشت این پیامبر، عزیز باشد یا پیامبر دیگری تفاوت نمی‌کند، مهم صراحت قرآن در زندگی پس از مرگ است در همین دنیا.

۲. آیه ۲۴۳ سوره بقره. سخن از جمعیت دیگری به میان می‌آورد که از ترس مرگ (و طبق گفته مفسران به بهانه بیماری طاعون از شرکت در میدان جهاد خودداری کردند و) از خانه‌های خود بیرون رفتند خداوند فرمان مرگ به آنها داد و سپس آنها را زنده کرد

۳. آیه ۵۵ و ۵۶ سوره بقره. در باره بنی اسرائیل می‌خوانیم که گروهی از آنها بعد از تقاضای مشاهده خداوند گرفتار صاعقه مرگباری شدند و مردند، سپس خداوند آنها را به زندگی بازگرداند تا شکر نعمت او را بجا آورند.

۴. آیه ۱۱۰ سوره مائده ضمن بر شمردن معجزات عیسی

(علیه‌السلام) می‌فرماید: «تو مردگان را به فرمان من زنده می‌کردی» این تعبیر نشان می‌دهد که مسیح (علیه‌السلام) از این معجزه خود (احیای موتی) استفاده کرد، بلکه تعبیر به فعل مضارع (تخرج) دلیل بر تکرار آن است و این خود یک نوع رجعت برای بعضی محسوب می‌شود.

۵. آیه ۷۳ سوره بقره در مورد کشته‌ای که در بنی اسرائیل برای پیدا کردن قاتلش نزاع و جدال برخاسته بود، می‌باشد و این گونه می‌گوید: دستور داده شد گاوی را با ویژگی‌هایی سر ببرند و بخشی از آن را بر بدن مرده زنند تا به حیات بازگردد (و قاتل خود را معرفی کند و نزاع خاتمه یابد)

علاوه بر این پنج مورد، موارد دیگری در قرآن مجید دیده می‌شود هم چون داستان اصحاب کهف که آن نیز چیزی شبیه به رجعت بود، و داستان مرغهای چهار گانه ابراهیم (علیه‌السلام) که بعد از ذبح بار دیگر به زندگی بازگشتند تا امکان معاد را در مورد انسانها برای او مجسم سازند که در مسأله رجعت نیز قابل توجه است.

ب) روایات:

امام صادق(ع) در مورد (رجعت) می‌فرماید: «به خدا سوگند که روزها و شبها به سر نیاید تا آن که خداوند مردگان را زنده کند و زندگان را بمیراند و حق را به اهلش باز گرداند و دین برگزیده خود را بر پای دارد و بر جهان حاکم گرداند»

هم چنین مأمون به امام رضاع(ع) عرض کرد: ای ابا الحسن نظر شما در باره رجعت چیست؟ حضرت فرمودند: «رجعت حقیقت دارد. در میان امتهای پیشین نیز وجود داشته است و قرآن از آن سخن به میان آورده و رسول خدا(ص) فرموده است: هر چه در امتهای گذشته بوده در میان این امت نیز عینا و مو به مو پیش خواهد آمد»

البته روایات در این زمینه فراوان است ولی به جهت اختصار به همین دو روایت بسنده می‌کنیم.

وقوع رجعت از منظر عقل و فلسفه

در اینجا لازم است به چند مورد از حکمت و فلسفه امر رجعت اشاره نمائیم:

۱. رسیدن به تکامل: عالم دنیا ظرف فعلیت یافتن قوه ها و تکامل استعدادها است و برای رسیدن به آخرت خلق شده است تا موجودات را در دامن خود پرورش داده به تکامل مطلوب برساند، اما از آنجایی که عده ای از مؤمنان خالص به خاطر موانع و مرگهای غیر طبیعی از ادامه این مسیر معنوی باز مانده‌اند. حکمت خدای حکیم ایجاب می‌کند که آنان به دنیا بر گردند و سفر تکاملی خود را به پایان برسانند. چنانچه امام صادق علیه السلام می‌فرماید: هر مؤمنی که کشته شده باشد به دنیا بر می‌گردد تا بعد از زندگی مجدد به مرگ طبیعی بمیرد و هر مؤمنی که مرده باشد به دنیا بر می‌گردد تا کشته شود و به ثواب شهادت برسد

۲. کیفر دنیوی:

چه بسا افرادی در این دنیا بودند که از تمامی حقوقشان به عنوان‌های مختلفی محروم گشته و مظلومانه به قتل رسیده‌اند بدون این که حق او گرفته شده باشد، از حکمت‌های رجعت این است که خداوند، هر دو طرف را به دنیا بر می‌گرداند تا شخص مظلوم به دست خود داد خود را از ظالم بگیرد. از امام کاظم علیه السلام نقل شده که فرمود: «مردمی که مرده‌اند به دنیا بازگشت خواهند کرد تا انتقام خود را بگیرند، به هر کس آزاری رسیده به مثل آن قصاص می‌کند و هر کس خشمی دیده بمانند آن انتقام می‌گیرد و هر کس کشته شده، قاتل را به دست خود به تقاص خون خود می‌کشد و برای این منظور دشمنان آنان نیز به دنیا بر می‌گردند تا آنها خون ریخته شده خود را تلافی کنند و بعد از کشتن آنها سی ماه زنده می‌مانند، سپس همگی در یک شب می‌میرند، در حالی که انتقام خون خود را گرفته و دل‌هایشان شفا یافته است، دشمنان آنها به سخت‌ترین عذاب دوزخ مبتلا می‌شوند»

۳. یاری دین و شرکت در تشکیل حکومت عدل جهانی

از آیات و روایات متعدد استفاده می‌شود که دین اسلام و حکومت عدل الهی به دست توانمند و با کفایت قائم آل محمد صلی الله علیه و آله جهانگیر می‌شود، خداوند می‌فرماید: «همانا ما فرستادگان خویش و مؤمنان را در دنیا و روزی که شاهدان بر خیزند، یاری خواهیم کرد»

از ظاهر این آیه استفاده می‌شود که این نصرت دسته جمعی انجام می‌شود نه به صورت فردی اما از این که چنین نصرتی هنوز تحقق پیدا نکرده است، قطعاً در آینده محقق خواهد شد، زیرا وعده الهی تخلف ناپذیر است. لذا امام صادق علیه السلام در تفسیر همین آیه می‌فرماید: «به خدا سوگند این نصرت در رجعت است چرا که بسیاری از پیامبران و ائمه علیهم السلام در دنیا کشته شدند و کسی آنها را یاری نکرد؟ و این مطلب در رجعت تحقق خواهد یافت»

و نیز امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه مبارکه: «هو الذی ارسل... یعنی او کسی است که رسول خود را با دین حق برای هدایت بشر فرستاد تا او را بر همه ادیان پیروز گرداند. فرموده: یظهره الله عزوجل فی الرجعة یعنی خداوند دین حق را در رجعت بر سایر ادیان برتری می‌دهد»

زمان وقوع رجعت

روایاتی در این خصوص وارد شده است که رجعت با اندک فاصله بعد از ظهور ولی عصر (عج) و پیش از شهادت آن حضرت و بر پا شدن قیامت واقع خواهد شد.

امام صادق (ع) در این باره می‌فرماید: چون زمان قیام قائم (عج) فرا رسد در ماه جمادی الآخر و ده روز از ماه رجب چنان بارانی ببارد که مردم مانند آن را ندیده باشند، سپس خداوند به سبب آن باران گوشت و استخوان مؤمنان را در قبرهایشان بپویاند، گویی آنان را می‌نگرم که از طرف جهنمه می‌آیند و گرد و غبار موهایشان را می‌تکانند.

رجعت؟!؟!!

رجعت چیست؟ و چه کسانی را شامل می‌شود؟ و در چه زمانی به وقوع می‌پیوندد؟

جهت دسترسی به منابع مطلب به واحد فرهنگی مراجعه فرمایید

واحد فرهنگی
بیمارستان خاتم الانبیا (ص)